

Službeni jezik je hrvatsko-srbsko-slovenski.

Zajamčene so široke državljanske svoboščine in politične pravice v enakem obsegu kakor v drugih zapadno-evropskih ustavah, zlasti glede enakosti vseh državljanov pred zakonom, svobode vesti, tiska, nedotakljivosti stanovanja, lastnine, pisemske in brzojavne tajnosti, enakopravnosti vseh ver, popolne neodvisnosti sodišč itd.

Narodno predstavništvo sestoji iz senata in iz Narodne skupščine.

Polovico članov senata voli narod za šest let, krona pa lahko imenuje enako število senatorjev.

Narodna skupščina se voli s splošno, direktno in enako pravico glasovanja na štiriletno dobo. Sestaja se redno vsako leto 20. oktobra.

Pasivno volilno pravico za senat imajo osebe po 40. letu, za Narodno skupščino pa po 30. letu. **Aktivna volilna pravica za oba doma se doseže z 21. letom starosti.**

Narodna skupščina ima široke proračunske pravice, pravico interpelacije, ankete, zakonodajne spodbude. Poslanci uživajo imuniteto. Za sprejem zakona je potrebno soglasje obeh domov.

Zajamčena je široka sameuprava banovin, katerih število ustava določa na devet, in ki so obeležene s sedanjimi mejami.

Položaj bana je postavljen na višjo stopnjo s tem, da ga postavlja kralj z ukazom na predlog predsednika vlade. Ban predstavlja v banovini celokupno oblast.

Vsaka banovina ima svoj banovinski svet, izvoljen z obč, enako in direktno volilno pravico. Izvršilni organ tega sveta je **banovinski odbor;** na njegov predlog postavlja ban vse banovinsko uradništvo po zakonu o banski upravi. Banovinski svet sprejema banovinski proračun, ki ga odobrava finančni minister.

Z ustavo je zajamčena sestava in organizacija občin po načelu popolne sameuprave.

Ustava ima določbo, po kateri se v primeri mobilizacije, vojne ali ogrožene javnega reda lahko v obrambo državnih interesov razveljavijo posamezne določbe z naknadno odobritvijo Narodnega predsedništva.

Predhodne določbe predvidevajo možnost uveljavljenja zakonov na dosežani način dotlej, dokler zakonodajno telo ne prične poslovati. Vsi obstoječi zakoni ostanejo v veljavi, dokler se na redni zakonodajni način ne izpremejo.

V DRUGIH DRŽAVAH.

54. zasedanje sveta Društva narodov je otvoril 1. septembra v Ženevi španski zunanji minister Lerroux. Prva seja je bila tajna in so reševali na njej osebna ter proračunska vprašanja. Tajni seji je sledila kratka javna, na kateri se bilo le prečitano poročilo gospodarskega odbora. Ker ni na dnevnem redu letošnje skupščine društva narodov posebnih spornih vprašanj, se suče glavno zanimanje okrog raznih osebnih razgovorov med zastopniki v

Društvu narodov v članjenih držav. Posebno živahni so bili sestanki med francoskimi ter nemškimi zastopniki, ki so razpravljali o skupnem gospodarskem programu, ki bi naj bil sprejet ob kriliki obiska francoskih državljanov v Berlinu, ki je napovedan za 26. in 27. september.

VII. zasedanje kongresa evropskih narodnih manjšin je bilo v Ženevi zaključeno dne 1. septembra. Zaključek razgovorov je bila le resolucija, ki očita Društvu narodov, da je prezrlo pritožbe o najtežjih napadih proti premoženju in življenju posameznih narodnih manjšin.

Avstrija se je odrekla carinski zvezi z Nemčijo. Ob priliki zadnjega zasedanja Društva narodov v Ženevi je izjavil avstrijski zunanji minister dr. Schöber sporazumno z nemškimi zastopniki, da se odreče Avstrija nemško-avstrijski carinski zvezi.

Izpopolnitev angleške vlade. Novo angleško vlado so izpopolnili z imenovanjem 31 drž. podtajnikov. Od novih tajnikov so trije člani delavske stranke, šest je liberalcev, ostali so pristaši konservativcev. Nova Macdonaldova vlada šteje 50 članov: 30 konservativcev, 12 liberalcev in osem delavske stranke.

Angleški parlament pod novo Macdonaldovo vlado se bo sestel v sredini septembra. Skupščina bo razpravljala o predlogih vlade za ozdravljenje angleških državnih financ. Vlada namerava predvsem znižati plače višjih državnih nastavljenecv, podpore brezposelnim za 10% in črtati od proračuna za vojno in mornarico 110 milijonov funtov.

Indijska konferenca bo pričela takoj, ko se pripelje v London vodja indijskih nacionalistov Ghandi, ki je že nad en teden na parniku. Na ladji Ghandi ne prebiva v kabini, ampak si je razpel na krovu šotor, pred katerem pije kozje mleko. V Londonu so glavnemu zastopniku Indije že pripravili stanovanjsko hišo v predmestju, kjer prebiva siromna množica. Stanovanje zgleđa sicer na zunanaj priprosto, a je tako opremljeno na znotraj, da se bo strogoverni Indijec lahko kretal povsem udobno.

Iz nemirne Indije. Dne 1. septembra je prišlo v mestu Čitagong v Bengaliji do klanja med muslimani ter Indijci, do plenjenja, ropov ter požigov. Škoda cenijo na 200.000 milijonov Din. Do spopada med pripadniki obeh veroizpovedanj je došlo radi komunističnih hujskanj, katere netijo vedno bolj naraščujoče tajne organizacije.

*

Tekmovalni let aeroplanov.

Letos 12. septembra se bodo zopet vršili tekmovalni poleti, katerih se bodo udeležili zastopniki: angleških, francoskih in italijanskih tvornic za aeroplanne. Letala, ki se bodo poskušala tokrat pri tekmi glede hitrosti, niso kake posebne nove sestave in tvorbe, ampak so se omejile tvornice le na zboljšanje ter na močnejše motorje. Ze poskusni po-

leti z na novo sestavljenimi aparati so dokazali, da bodo tudi tokrat prekošeni rekordi prejšnjih let. Francozi so že dosegli najvišjo hitrost 630—650 km na uro, Italijani 640. Ni izključeno, da bo prišlo pri tekmi 12. septembra do 700 km na uro. Leta 1912 se je oprijelo Francoza Jakoba Schneider pri presoji letalske tekme v Monaco ob južno-francoski obali tako navdušenje, da je napravil posebno ustanovo kot nagrado najboljšemu letalcu. Svetovno znan je Schneiderjev pokal, za kojega posest se bori letalstvo. Tedaj leta 1912, ko je bila ustvarjena Schneiderjeva ustanova, je znašala največja hitrost 72.6 km na uro. Med vojno so bile tekme prekinjene. Leta 1925 je že šlo zopet za Schneiderjev pokal in je bila zmaga dobljena s 374.2 km. Leta 1927 je bilo doseženih 450.64 km in leta 1929 je zmagal Anglež Woghorn, ko je prevozil sedemkrat krog 50 km s hitrostjo 528.9 km. Tekme za Schneiderjevo ustanovo se vršijo vsako drugo leto in so zahtevale že štiri mrtve letalce. Zadnji zmagovalec, omenjeni Anglež je kmalu po zmagi padel z višine in se ubil. Od Italijanov sta smrtno ponesrečila Dal Molin in izborni kapitan Monti. Od francoskih letalcev je padel lajtnant Rougault pri Marseillu v morje. Iz navedenih številk glede brzine je razvidno, koliko duševne sile in neustrašenosti tirja letalska tekma od letalca. Nekoliko zrahljan vijak na aparatu odloča o življenju ter smrti, če se ustavi motor le za trenutek, pride do smrtnega padca.

*

Glede spora med Vatikanom in Rimom povdarjajo, da je prišlo med papežem in Mussolinijem do načelnega sporazuma. Vatikan je prevzel obveznost, da se bo katoliška akcija in njene organizacije izogibale vsakega političnega delovanja. Škofje prevzamejo vodstvo in odgovornost za delovanje katoliške akcije. Vlada je že vrnila društvene prostore katoliškim mladinskim zvezam. Ti prostori se bodo po novem dogovoru uporabljali v glavnem za vzgojo mladine. Katoliška akcija bo pod vrhovnim vodstvom Cerkve in bodo prejeli škofje za njeno zaščito v konkordatu (pogodbi) posebne predprave. Po sklepu sporazuma z Vatikanom je pisal Mussolini sv. Očetu pismo. V pismu je baje izrazil svoje zadoščenje nad doseženim sporazumom. Mussolini nadalje govori o možnosti svojega obiska pri papežu. Po sporazumu je zopet možna istočasna pripadnost h katoliški akciji in k fašistični stranki.

Odkod preganjanje katoličanov v Španiji? Kulturni svet ni pozabil in tudi ne bo pozabil sežiganja in porušenja cerkva in samostanov v Španiji. Svobodomiselni listi so hoteli javnosti natvezti laž, da je razjarjeno ljudstvo napadlo cerkve in samostane, da jih zažge in uniči. V resnici pa ljudstvo ni

bilo razjarjeno, razjarjene so se delali komunisti in prostožidarji (framazoni), ki so nahujskali poulične in pocestne tolpe zoper cerkvena imetja in poslopja. Dan za dnevom prihajajo na dan dejstva, ki dokazujejo, da je divjanje proti cerkvam in samostanom delo odposlancev ruskega boljševizma in agitatorjev framasonskih lož. Republikanska vlada, v kateri imajo liberalni, framasonski in socialistični elementi večino, je stala brezdolno na strani ter mirno opazovala požare, kraje, rope in razdejanje cerkvenega imetja. Kakor poročajo angleški listi, so bili napadi na hiše božje in samostane dobro pripravljeni od framasonov in njihovih zaupnikov v vladi. Pred napadi na samostane so bili stanovalci v njih telefonsko obveščeni in opominjani, naj takoj zapustijo te prostore, ker bodo zažgani. Redovniki so se obrnili za pomoč na policijo, katera jim je pa odgovorila, da nima za to dovolj ljudi na razpolago. Tako je bil tudi samostan irskih dam obveščen o tem, da mu preti nevarnost zažganja. Prednica, častita mati, se je obrnila na policijo, ki ji da običajni odgovor, da nima dovolj ljudi. Nato se častita mati obrne s prošnjo na pomoč na angleškega poslanika, ki se je takoj obrnil na vlado ter zagrozil s posledicami. Vsled tega protesta je policija imela takoj dovolj ljudi ter je dobro zastražila samostan. Tako bi tudi lahko bila storila v drugih slučajih ako bi bila hotela. Ko so katoličani videli, da jih vlada ne ščiti dovolj, so sami začeli braniti Cerkev, njene ustanove in njeno imetje. To gibanje se je razširilo zlasti v severnih pokrajinah, ki mejijo na Francijo. Tega se je ustrašila framasonska loža in zato je njeno časopisje začelo napram Cerkvi bolj pomirljivo pisati. Tako se je potrdila stara resnica: Katoličani imajo toliko pravic, kolikor si jih obranijo, odnosno priborijo.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Letos poteče 300 let, odkar se je pričela božja pot pri Sv. Trojici v Slov. gor. V dostojno proslavo te 300letnice se vrši na kvaterni petek, soboto in nedeljo dne 18., 19. in 29. septembra slovesna tridnevna s sledečim sporedom: Na predvečer v četrtek ob 6. uri bodo slovesne večernice. V petek in soboto bo rana, pozna in večerna pridiga. K pozni službi božji v petek in soboto pridejo procesije iz vseh župnij lenarške dekanije. Vabimo vernike tudi iz drugih župnij, da pridejo v procesijah ali posamezno. Kvaterno nedeljo bo pri pozni službi božji slovesni sklep tridnevne. Prešviti škof dr. Ivan Tomažič bo imel že v soboto večer slovesne večernice, bo tridnevno zaključil s svojo pridigo in s slovesno škofovsko sv. mašo in s papeževim blagoslovom. Vse tri dni bo dovolj spovednikov na razpolago, priporoča pa se romarjem, da po možnosti že doma opravijo sv. spoved. Da dostojno proslavimo to znamenito 300letnico, vabimo vse častilce sv. Trojice v Slovenskih goricah, Prekmurju in drugih krajih, da se v največjem številu udeležijo te tridnevne, da poživijo svoje zaupanje v sv. Trojico, v Marijo, Mater božjo in svetnike, ki se že od nekdanj častijo v svetotrojiški božjepotni cerkvi in dostojno posnemajo globokoverne naše prednike, ki so nam ustvarili to prelepo božjo pot.

PLANINKA-ČAJ-BAHOVEC

s to
znamko

s to
znamko

Dobi
se
v le-
karnah

Vzemite
le plom-
birani
zavoje

Zares preizkušeno dobro sredstvo
za čiščenje krvi, želodca, črevesja.
Proizvaja lekarna Bahovec, Ljubljana

Krog umora v Gačniku.

Zadnjič smo poročali o roparskem umoru nad starko Herič v Gačniku pri Jarenini. Po komisijskem ogledu na licu mesta sta bila predana v preiskovalni zapor v Maribor majer umorjene Bahman in njegova žena. Oba odločno zanikata vsako udeležbo pri krvavem poslu. Povrh je še Bahman v preiskovalnem zaporu tako jokal pri vsakokratnem sestanku s preiskovalnim sodnikom, da je bilo njegovo zaslišanje onemogočeno.

Sled za pravih zločincem.

Zločinec, ki je umoril in oropal Heričevo, je pustil na omari prstne odtise, ki se nikakor ne ujemajo z Bahmanovimi. Po natančnem primerjanju z odtisi raznih zločincev so ugotovili, da izvirajo na omari Heričeve od varnostnim oblastem dobro znanega zločince, ki je odsedel v mariborskih zaporih že 6 letno kazen. Celo nekatere priče so že izpovedale, da so ga videle okrog 9. ure zvečer dne 2. avgusta, ko je bil izvršen zločin, v smeri proti Gačniku. Drugi osumljenec je živel svoj čas z Bahmanovi v vprašnih odnošajih in je pobegnil po opravljenem krvavem poslu v Avstrijo. Avstrijski orožniki so poučeni o celi zadevi in ga že zasledujejo z vso vnemo. Osumljenec se je že celo brl v hišici onstran meje pri neki kmetici. Ko je bil že napol obrbit, je zagledal skozi okno avstrijske orožnike in pobegnil. Preiskava glede umora v Gačniku je krenila v drugo smer in bo gotovo tudi pravi krivec kmalu v rokah pravice.

Prva osumljenca izpuščena.

Prvotna osumljenca Viktor Bahman in njegova žena Magdalena sta bila 3. septembra izpuščena iz preiskovalnega zapora. Državni pravdnik je ustavil proti obema preiskavo.

*

Spomenik kralju Petru Osvoboditelju so odkrili zadnjo nedeljo v Ljubljani z velikimi svečanostmi in ob navzočnosti ljudskih množic iz vseh krajev Slovenije.

Umrli je v Mariboru upokojeni višji sodni svetnik Josip Sterger. V Mariboru je deloval na sodišču od leta 1899 do upokojitve 1929.

Na Spodnje Štajerskem znana nemška osebnost umrla. V Gradcu v bolnici je umrl v starosti 58 let dvorni svetnik g. Henrik Wastian. Rajni je bil bivši nemško-nacionalni poslanec za mariborski okraj in podžupan mesta Maribor. Po prevratu se je preselil v Avstrijo.

Z redom Sv. Save V. stopnje je bil odlikovan dne 5. septembra zaslužni in obče priljubljeni g. šolski upravitelj v Radvanju pri Mariboru, Štefan Firm. Možu dela in zaslug naše iskrene častitke!

Podlegel poškodbam. Zadnjič smo poročali, da je ponesrečil z lovsko puško Ludvik Gomivnik iz Janzeve gore pri Selnici ob Dravi. S šibrami v trebuhu je bil prepeljan v mariborsko bolnico, kjer je 3. septembra umrl.

Kap je zadela na cesti proti Košakom nad Mariborom 67 letnega delavca Franca Bračko.

Viničarija pogorela. V torek 1. septembra zvečer je pogorela viničarija posestnika Ornika pri Št. Petru pri Mariboru. Škoda znaša 25.000 Din. Ognjegasci so oteli gospodarsko poslopje.

Drzen in velik vlom na Koroškem. V Mežici na Koroškem so vlomili skozi okno konzumnega društva neznani vlomilci. Nemoteno so odnesli najboljše kose manufakturnega blaga za 22.283 Din in v gotovini 350 Din.

Ogenj je upepelil 3. septembra zjutraj gospodarsko poslopje z orodjem vred, last posestnika Antona Žunko v Dobrovcah pri Mariboru. Škoda znaša 40.000 Din in je le delno krita z zavarovalnino.

Možgane si je pretresel. Da bi prežal na tihotapce, je zlezal 26 letni upravnik finančne kontrole Franc Pedevc, na Plaču na severni meji na kozolec veleposestnika Hutterja. V temi mu je pri plezanju na podstrešje kozolca spodrsnilo, padel je in obležal s pretresenimi možgani.

Toča je napravila dne 1. septembra mnogo škode po vinogradih v Prekmurju.

Tekom enega mesca dva vloma. Dne 3. septembra je bilo tekom enega meseca vlomljeno drugič v trgovino g. Schloserja na Janzevem vrhu pri Radenski Slatini. Vlomilci so tokrat čisto izropali trgovino.

Telica je z rogovi hudo poškodovala 63 letno Nežo Rajšp, posestnico v Trnovski vasi pri Ptujju. Težko poškodovano so prepeljali v ptujsko bolnico.

1000 Din nagrade za izsleditev skrivnostnega zločince. Poljčanski krčmar Bauman je obiskal v nedeljo 30. avgusta s svojim avtomobilom Oplotnico. Zvečer je na prošnjo peljal na slepiču obolelega v mariborsko bolnico v večji družbi. Ko je vozil avtomobil skozi vas Pobrežje pri Oplotnici, je nekaj v bližini krčme počilo, Bauman je čutil udarec na glavi in klobuk mu je odletel. Bil je uverjen, da ga je zadel kamen. Ustavil je voz, da bi poiskal klobuk. Pri tej priliki so opazili njegovi spremljevalci, da krvavi na glavi in da je najdeni